föräldraalliansen Sverige

Till
Utbildningsdepartementet
u.remissvar@regeringskansliet.se
u.s.remissvar@regeringskansliet.se

Stockholm 2026-10-30

Föräldraalliansen Sveriges yttrande över betänkandet

Förutsättningar för en likvärdig och språkutvecklande förskola

SOU 2026:37
Diarienummer: U2026/01238

Sammanfattande ställningstagande
Föräldraalliansen Sverige välkomnar utredningens ambition att skapa en mer likvärdig förskola där alla barn ges goda förutsättningar för trygghet, utveckling, lärande och språkutveckling. Vi tillstyrker huvuddelen av förslagen om mindre barngrupper, stärkt personaltäthet, förbättrad kompetensförsörjning och utökad avgiftsfri förskola.

Vi delar utredningens bedömning att obligatorisk förskola endast för vissa barn inte bör införas. Förskolans kvalitet, tillgänglighet och samverkan med vårdnadshavare är en bättre väg än tvångsåtgärder.

Vi ser positivt på tidiga insatser för barns språkutveckling men anser att den föreslagna obligatoriska språkbedömningen vid tre års ålder kräver ytterligare rättssäkerhetsgarantier, tydligare föräldrainflytande och vetenskaplig validering innan den genomförs.

Föräldraalliansen avstyrker finansieringsförslagen om att avskaffa flerbarnstillägget och sänka ersättningsnivån i föräldraförsäkringen. Förskolans kvalitetsutveckling bör inte finansieras genom försämringar av barnfamiljernas ekonomiska trygghet.

Övergripande synpunkter
Föräldraalliansen utgår från barnets bästa och vårdnadshavarnas ansvar och delaktighet. Förskolan är en central del av barns uppväxtvillkor, men föräldrarna har det yttersta ansvaret för sina barn. Ett förtroendefullt samarbete mellan förskola och hem är därför avgörande för att reformerna ska få avsedd effekt.

Utredningen konstaterar att samverkan med vårdnadshavare är viktig för barns språkutveckling. Trots detta innehåller betänkandet få konkreta förslag om hur föräldraperspektivet ska stärkas. Vi anser att detta perspektiv behöver genomsyra genomförandet av samtliga reformer.

1. Likvärdighet, kvalitet och föräldrarnas inflytande (kapitel 6)
Föräldraalliansen tillstyrker:

- forskningsuppdrag till Skolforskningsinstitutet,
- nationellt stödmaterial om kvalitet,
- nationell strategi för kompetensförsörjning,
- skärpt tillsynsvägledning utifrån likvärdighet.

Vi anser samtidigt att vårdnadshavarna måste vara en självklar del av kvalitetsarbetet. Föräldrar besitter viktig kunskap om barnets utveckling, trygghet och behov.

Vi föreslår därför att:

- det nationella stödmaterialet även omfattar samverkan mellan förskola och hem,
- forskning om kvalitet även innefattar vårdnadshavares delaktighet,
- vårdnadshavares erfarenheter systematiskt följs upp som komplement till professionella kvalitetsbedömningar,
- tillsynen tydligare tar tillvara vårdnadshavares synpunkter och klagomål.

Målet om minst en förskollärare per barngrupp till 2033 är positivt men behöver följas av en trovärdig och finansierad kompetensförsörjningsplan.

2. Barngruppernas storlek och personaltäthet (kapitel 7)
Föräldraalliansen tillstyrker:

- högst 12 barn i grupper med ett- till tvååringar,
- högst 15 barn i grupper med tre- till femåringar,
- högst 12 barn i åldersblandade grupper,
- införandet av en legal definition av begreppet barngrupp,
- en lägsta personaltäthet enligt utredningens förslag.

Vi välkomnar särskilt att en barngrupp definieras utifrån barnets faktiska vardag i verksamheten. Regelverket får inte kunna kringgås genom administrativa konstruktioner där grupper formellt delas upp men i praktiken vistas tillsammans större delen av dagen.

Maxgränserna bör ses som tak, inte norm. Barnens behov, lokalernas utformning, förekomsten av barn i behov av särskilt stöd och personalens kompetens måste fortsatt kunna motivera mindre grupper.

Vi ser ett behov av större transparens kring den faktiska bemanningen. Personaltätheten bör följas upp på gruppnivå eller åtminstone redovisas öppet per barngrupp så att vårdnadshavare kan få en rättvisande bild av verksamheten.

3. Personalens språkkunskaper och barnens flerspråkighet (kapitel 8–9)
Föräldraalliansen tillstyrker att huvudmännens ansvar för personalens kunskaper i svenska förtydligas.
God svenska är viktig både för barns språkutveckling och för kommunikationen med vårdnadshavarna. Kraven måste dock kombineras med:

- långsiktig kompetensutveckling,
- likvärdiga bedömningsgrunder,
- stödinsatser för personalen,
- skydd mot godtycklig eller diskriminerande tillämpning.

Vi vill samtidigt framhålla att flerspråkig personal är en viktig resurs i kontakten med familjer och för barns lärande.

Vi tillstyrker att förskolan ska lägga särskild vikt vid svenska språket men betonar att detta inte får ske på bekostnad av barns möjligheter att utveckla sitt modersmål, nationella minoritetsspråk eller svenskt teckenspråk.

Information till vårdnadshavare behöver även fortsättningsvis kunna ges på andra språk genom exempelvis tolkning, översatt material och flerspråkig personal.

4. Frivilligt deltagande och språkstärkande insatser (kapitel 10–12)
Föräldraalliansen instämmer i att obligatorisk förskola för vissa barn inte bör införas.

Ett sådant system riskerar att:
- minska tilliten mellan familjer och samhälle,
- uppfattas som utpekande,
- skapa rättsliga och praktiska problem.

Vi tillstyrker:
- utvärdering och utveckling av den uppsökande verksamheten,
- försöksverksamheter med språkstärkande insatser,
- utökning av den avgiftsfria allmänna förskolan till 25 timmar per vecka från tre års ålder.

Den uppsökande verksamheten bör bygga på personliga kontakter, tydlig information och dialog med vårdnadshavare snarare än ensidiga informationsutskick.
Försöksverksamheter bör omfatta metoder som aktivt involverar föräldrar och utvärderas vetenskapligt.

Vi tillstyrker nationell statistik om förskolenärvaro men betonar att insamlingen måste ske med stark hänsyn till barns och familjers integritet. Uppgifterna ska användas för stöd och utveckling, inte för kontroll.

5. Språkbedömning av treåringar och tilldelning av förskoleplats (kapitel 13)
Föräldraalliansen välkomnar ambitionen att tidigt identifiera barn som behöver stöd i sin språkutveckling.

Vi tillstyrker förslagen med betydande förbehåll.

Innan ett system med obligatorisk språkbedömning införs behöver det säkerställas att:
- kartläggningsmaterialet är vetenskapligt validerat,
- bedömningarna fungerar väl även för flerspråkiga barn,
- bedömningen genomförs av personal med relevant kompetens,
- vårdnadshavarna informeras på ett språk de förstår,
- vårdnadshavarna får möjlighet att bidra med sin kunskap om barnets språkutveckling,
- resultat kan förklaras, kompletteras eller omprövas,
- bedömningsresultat endast används för att ge stöd till barnet.

Vi vill särskilt understryka att begränsad exponering för svenska inte får förväxlas med språkstörning eller andra utvecklingssvårigheter.

Vi tillstyrker att barn med identifierade behov får rätt till språkstärkande stöd och erbjuds förskoleplats även utan ansökan. Det måste dock vara tydligt att vårdnadshavaren även fortsättningsvis kan tacka nej till erbjudandet och påverka valet av förskola.

Vi efterlyser dessutom en analys av hur den föreslagna språkbedömningen förhåller sig till de språkscreeningar som redan sker inom barnhälsovården för att undvika dubbelarbete och oklar ansvarsfördelning.

6. Finansieringen måste omprövas

Utredningen föreslår att en betydande del av reformerna finansieras genom att:

- flerbarnstillägget avskaffas,
- ersättningsnivån i föräldraförsäkringen sänks från 80 till 67 procent.

Föräldraalliansen avstyrker dessa förslag.

Vi anser att satsningar på barns utveckling inte ska finansieras genom försämrade ekonomiska villkor för barnfamiljer. Detta riskerar att särskilt drabba hushåll med små ekonomiska marginaler och familjer som behöver möjlighet att vara hemma med yngre barn.
Vi anser därför att staten bör återkomma med alternativa finansieringslösningar samt genomföra en fördjupad barn- och familjekonsekvensanalys.

7. Genomförande och uppföljning

Vi tillstyrker den stegvisa implementeringen men understryker att reformerna måste genomföras i takt med att kompetens, lokaler och resurser byggs ut.

Det är särskilt viktigt att:

- nya rättigheter följs av motsvarande resurser,
- längre vistelsetider inte leder till större grupper,
- personaltätheten inte försämras i praktiken,
- kompetensförsörjningsstrategin etableras före de stora reformerna träder i kraft.

Uppföljningen bör fokusera på:

- skillnader mellan kommuner och förskolor,
- barns trygghet och välbefinnande,
- tillgång till utbildad personal,
- föräldrars erfarenheter,
- effekter för barn i behov av särskilt stöd.

Avslutande synpunkter
Föräldraalliansen Sverige ser sammantaget positivt på reformernas inriktning mot mindre barngrupper, bättre personaltäthet, stärkt kvalitet och ökad tillgång till avgiftsfri förskola. Vi vill särskilt betona betydelsen av ett nära samarbete mellan vårdnadshavare och förskola som grund för barns utveckling och lärande.

Samtidigt behöver förslagen om obligatorisk språkbedömning kompletteras med tydliga rättssäkerhetsgarantier och ett starkare föräldraperspektiv. Finansieringen genom försämringar av flerbarnstillägget och föräldraförsäkringen bör avvisas.
En likvärdig och språkutvecklande förskola får inte ställas mot barnfamiljernas ekonomiska trygghet. Utgångspunkten måste vara att både barnens utbildningsmöjligheter och familjernas villkor stärks.

För Föräldraalliansen Sverige
Maria Nilsson
Ordförande

Föräldraalliansen Sverige är en nationell intresseorganisation för föräldrar och föräldrasammanslutningar och utgör ett samarbetsorgan för dessa.

Förbundets övergripande ändamål är att ur ett föräldraperspektiv verka för en utveckling av samhället som främjar varje barns allsidiga utveckling, lärande och hälsa.

Förbundet är partipolitiskt, fackligt och religiöst obundet.